

A visegrádi országokban végzett felmérés szerint a nyilvánosság támogatja az EU sajtószabadsággal kapcsolatos lépéseit

Miközben az európai értékek védelme egyre nagyobb hangsúlyt kap a közbeszédben, egy Magyarországon, Lengyelországban, Csehországban és Szlovákiában a sajtószabadsággal kapcsolatos, a közvélekedést felölelő első átfogó felmérésből az derül ki, hogy az emberek 52%-a aggódik a sajtószabadság helyzete miatt a saját országában. 71% támogatja a sajtó függetlenségének védelmét célzó szigorúbb országos törvényeket, 59% pedig támogatja, hogy az EU szélesebb hatókört kapjon a sajtószabadság védelmének területén.

A felmérésből ugyanakkor az is kiderül, hogy a sajtószabadság és a sajtó függetlenségének támogatása nem egyenletesen oszlik el a V4 országai között. Míg a sajtószabadságot övező vélemények Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában nagyjából összehasonlíthatók, a felmérés lényegesen alacsonyabb támogatást mutatott ki mind a szerkesztői önállóság, mind pedig a közszolgálati média függetlenségének területén Magyarországon, ahol a kormányzó párt tartja irányítása alatt az ország sajtótermékeinek nagy részét.

A szerkesztői függetlenséget támogató bizottság által a nemzetközi sajtóintézet csehországi bizottságával együttműködésben és a Bakala alapítvány támogatásával szervezett felmérés a politikai és generációs szakadékokra is rámutat, valamint arra, hogy komoly hatással van a sajtószabadsággal kapcsolatos helyi véleményekre az, ahogyan az emberek a sajtótermékeket fogyasztják.

FŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK:

- ***A V4 országait a sajtószabadsággal kapcsolatos széles körű aggodalom jellemzi.***
52% adott hangot aggodalmának a sajtószabadság jelenlegi helyzete miatt (63% Lengyelországban, 49% Szlovákiában, 48% Magyarországon, 47% a Cseh Köztársaságban).
- ***Akik inkább az internetről szerzik be a politikai információkat, kevésbé foglalkoznak a sajtó függetlenségének kérdésével.***
A felmérésből az derült ki, hogy azok, akik a híreket az internetről szerzik, viszonylag kisebb arányban tartják fontosnak a sajtószabadsághoz kapcsolódó értékeket. Azok, akik a nyomtatott sajtót részesítették előnyben – általában az idősebb korcsoportok – nagyobbra tartották a sajtószabadságot és a média függetlenségét.
- ***A fiatalabb generációk kevésbé aggódnak, mint az idősebbek.***
A fiatalokat a V4 legtöbb országában kevésbé érdekli a sajtószabadság és a média függetlenségének kérdése. Magyarországon a 18–24 évesek csupán 36%-a adott hangot aggodalmának, míg ez az adat Lengyelországban 61% volt. Szlovákiában az arány csupán 39%.
- ***A sajtószabadság kérdését mélyen áthatja a politika***

Magyarországon a Demokratikus Koalíció támogatóinak 85%-a adott hangot aggodalmának a sajtószabadsággal kapcsolatban, míg a Fidesz támogatóinak körében ez az arány csupán 28%. Míg Lengyelországban a PiS támogatóinak csupán 34%-a gondolja, hogy a sajtószabadság komoly kérdés, az ellenzéki támogatók 90%-a válaszolta, hogy aggódik. A Cseh Köztársaságban az ANO és a szélsőjobboldali SPD támogatói megint csak sokkal alacsonyabb arányban tartják kritikusnak a sajtószabadság mögötti értékeket más pártok támogatóihoz képest.

Misha Glenny, az Economia szerkesztői függetlenséget támogató bizottságának elnöke elmondta: „A magyar választás megmutatta, hogyan történik a sajtó elfoglalása. Ha nem foglalkozunk vele az EU szintjén, továbbra is fojtogató szorításában fogja tartani a demokráciát – nem csak Magyarországon, de egész Közép- és Kelet-Európában.”

Csatlakozzon a vitához:

A felmérés eredményét újságírókból és sajtószakemberekből álló panelbeszélgetésen fogják megvitatni. A résztvevők közé tartozik Munk Veronika, a Telex alapító főszerkesztője, jelenlegi tartalomfejlesztési vezetője, Michal Klíma cseh sajtóügyi kormány megbízott, valamint Václav Štětka, a Loughborough Egyetem kommunikációs és sajtóügyi adjunktusa.

ORSZÁGOK FŐ ADATAI:

Magyarország

A Demokratikus Koalíció támogatóinak 85%-a adott hangot aggodalmának a sajtószabadsággal kapcsolatban, míg a Fidesz támogatóinak körében ez az arány csupán 28%.

A sajtószabadság a Fidesz szavazói közül csupán 34%-a számára „abszolút fontos”, a Demokratikus Koalíció szavazóinak körében viszont ez az arány 89%.

Lengyelország

A Koalicja Obywatelska szavazóinak 90%-a „aggódik” a sajtószabadság jelenlegi helyzete miatt, 52% pedig „nagyon aggódik” (ez volt a skála teteje). A Prawo i Sprawiedliwość szavazóinak 34%-a aggódik (42% nem aggódik), 7% pedig nagyon aggódik.

A Koalicja Obywatelska szavazóinak 87%-a ellenzi a kormány közszolgálati hírsajtóra gyakorolt nyomását, míg a PiS szavazóinak körében az arány csupán 47%.

Cseh Köztársaság

A Cseh Köztársaságban a V4 országai közül a legmagasabb azoknak az embereknek az aránya, akik fontos értéknek tartják a sajtó függetlenségét (86%). Itt a legmagasabb az aránya azoknak, akik úgy gondolják, hogy a sajtótermékek tulajdonosai nem szabad, hogy beleszóljanak a szerkesztői függetlenségbe (62%), viszont a legalacsonyabb az aránya azoknak, akik aggodalmuknak adtak hangot a sajtószabadság helyzetével kapcsolatban (47%), valamint azoknak, akik egyetértenek azzal, hogy az állam pénzügyileg támogassa a sajtót (25%, feleannyi, mint Lengyelországban).

Szlovákia

A szlovák emberek 23%-a gondolja úgy, hogy a sajtószabadság helyzete az elmúlt öt év alatt javult – ez a V4 országainak legmagasabb aránya. Ez gyakoribb az OLANO (37%) és a PS/SPOLU koalíció (51%) támogatóinak körében, míg a SMER támogatóinak csupán 8%-a ért vele egyet.

A szlovák emberek támogatják a legnagyobb arányban, 64%-ban, hogy az EU szankcionálja azokat az országokat, amelyeknek kormánya gátolja a sajtószabadságot.

Veronika Sedláčková, a CZ IPI elnöke elmondta: *„Nagyon érdekes volt megtudni, hogy a fiatalok mit tartanak fontosnak a sajtóval kapcsolatban. Mint a felmérésből kiderült, számukra az internetes elérhetőség a legfontosabb. A szerkesztői szempontok vagy a sajtó függetlensége számukra nincs annyira a középpontban. Az eredmények alapján úgy gondolom, hogy nem csak az a fontos, hogy megerősítsük a sajtó pozícióját és támogassuk a független és professzionális újságírók munkáját, de az is, hogy az eddigieknél sokkal jobban koncentráljuk a médiaműveltségre.*

Megjegyzés a szerkesztők számára

A felmérést február 1–17. között végezte általános internetes kérdőívek és telefonos interjúk keretében a Median. A teljes minta 4069 (18+ éves) válaszadóból állt.

A felmérést a szerkesztői függetlenséget támogató bizottság szervezte együttműködésben a nemzetközi sajtóintézet csehországi bizottságával és a Bakala alapítvány támogatásával.

A szerkesztői függetlenséget támogató bizottság

A szerkesztői függetlenséget támogató bizottság olyan szakmai kezdeményezés, amelynek célja biztosítani, hogy az újságírók és szerkesztők munkájukat befolyástól mentesen végezhesék, anélkül, hogy akár belső, akár külső nyomással pozitív vagy negatív irányba befolyásolnák őket. Célja a szabad sajtó támogatása és az újságírói kultúra pozitív befolyásolása, nem csak Közép- és Kelet-Európában. További információk:

<https://free.economia.cz>

A nemzetközi sajtóintézet csehországi bizottsága

A nemzetközi sajtóintézet (International Press Institute, IPI) olyan szerkesztők, szakmai vezetők és kiemelt újságírók globális hálózata, akik mindannyian elkötelezettek a minőségi és független újságírás iránt. A cseh országos bizottság (CZ IPI) a szervezet cseh részlege.

További információk: <https://www.czipi.cz>

Sajtókapcsolatok:

Hana Schreibová

A szerkesztői függetlenséget támogató bizottság titkára, telefonszám: +420 737 237 143

hana.schreibova@economia.cz

* * *